

Извештај о скринингу Србија

Поглавље 24 - Правда, слобода и безбедност

Датум одржавања састанака скрининга:

Експланаторни састанак: 2-4. октобра 2013.

Билатерални састанак: 11-13. децембра 2013.

I Садржај поглавља

ЕУ политике имају за циљ да одрже и даље развију Унију као област слободе, безбедности и правде. У вези са питањима као што су гранична контрола, визе, спољне миграције, азил, полицијска сарадња, борба против организованог криминала и тероризма, сарадња у области дрога, царинска сарадња и правосудна сарадња у кривичним и грађанским стварима, државе чланице треба да буду адекватно опремљене како би на одговарајући начин спроводиле све већи оквир заједничких правила. За ово је пре свега потребан снажан и добро интегрисан административни капацитет унутар органа за спровођење закона и других релевантних органа, који мора да досегне неопходне стандарде. Професионална, поуздана и ефикасна полицијска организација је од суштинске важности. Најдетаљнији део ЕУ политика везаних за правосуђе, слободу и безбедност представљају Шенгенске правне тековине, што подразумева уклањање унутрашњих граничних контрола у ЕУ. Међутим, када је реч о новим државама чланицама знатни делови Шенгенских правних тековина се примењују након засебне одлуке Савета која ће бити донета након приступања.

II Усклађеност државе и капацитет за спровођење

У овом делу сажето су приказане информације које је доставила Србија као и садржај са скрининг састанака.

Србија је навела да у потпуности може да прихвати правне тековине које се односе на правосуђе, слободу и безбедност. Србија је нагласила и да су важни делови правних тековина у овој области већ пренети у њено законодавство. У исто време, Србија је констатовала да су потребни знатни напори како би се ускладиле и спровеле одређене области правних тековина као што је Шенген, Визни информациони систем, полицијска и правосудна сарадња у кривичним стварима, организовани криминал, борба против тероризма и високотехнолошког криминала и област азила.

II а. Миграције

Србија је навела да област миграција регулише Закон о странцима (законите миграције) и Закон о заштити државне границе (незаконите миграције). Србија припрема измене Закона о странцима као и нацрт Закона о запошљавању странаца. Србија спроводи Стратегију управљања миграцијама.

У вези са законитим миграцијама, Србија је навела да је законски оквир о спајању породице, статусу држављана трећих земаља са сталним боравком и држављана трећих држава који су научни радници и студенти делимично подударан са правним тековинама. Према наводима Србије, њено законодавство се не подудара са Директивом ЕУ о плавој карти и Директивом о јединственој дозволи за боравак и рад.

Према наводима Србије, њено законодавство о незаконитим миграцијама је делимично подударно са правним тековинама а посебно са Директивом 2002/90/ЕЗ којом је дефинисано помагање неовлашћеног уласка, транзита и боравка, Директивом Савета

2004/81/EЗ о боравишним дозволама за држављане трећих земаља који су жртве трговине људима, Директивом Савета 2004/82/EЗ о обавезама превозника да размењују информације о путницима и са Директивом Савета 2008/115/EЗ о заједничким стандардима и процедурама за враћање државалаана трећих земаља који незаконито бораве.

Србија сматра да је њен Кривични законик у великој мери усклађен са Оквирном Одлуком 2002/946/ПУП о јачању казног оквира у циљу спречавања омогућавања неовлашћеног уласка, транзита и боравка.

У вези са Директивом 2009/52/EЗ којом се обезбеђују минимални стандарди за санкције и мере против послодаваца који запошљавају држављане трећих држава који незаконито бораве, Србија је навела да у њеном законодавству не постоји одредба која се односи на послодавце који запошљавају незаконите мигранте али да су у њеном Закону о раду садржане опште одредбе којима се кажњава незаконито запошљавање. Србија намерава да исправи ове недостатке кроз будући Закон о запошљавању странаца који је у припреми.

У вези са законским оквиром против кријумчарења миграната, Србија има Закон о управљању миграцијама, који предвиђа програме потпомогнутог добровољног повратка оних који незаконито бораве у Републици Србији. Србија је страна потписница Протокола против кријумчарења миграната копном, морем и ваздухом, који допуњује Конвенцију Уједињених нација против транснационалног организованог криминала (усвојено 15. новембра 2000.). Србија спроводи Стратегију супротстављања илегалним миграцијама (за период 2009-2014). У 2014. биће израђена нова стратегија.

Србија има потписане споразуме о реадмисији са ЕУ и 10 трећих земаља. Планирани су додатни споразуми о реадмисији са Турском и Украјином. Према наводима Србије, неће бити никаквих потешкоћа у спровођењу споразума о реадмисији са осталим трећим земљама. Србија је и у овом смислу посвећена поштовању споразума са ЕУ приликом закључивања својих билатералних споразума са трећим странама у будућности. Како би осигурала да поступак реадмисије тече несметано, Србија је донела Стратегију за реинтеграцију повратника која је базирана на Споразуму о реадмисији са ЕУ.

Комесаријат за избеглице и миграције је централна фокална тачка када је реч о политикама управљања миграцијама и установљеног јединственог система за прикупљање података и информација о миграционим кретањима. Инспекторат за рад у Министарству рада врши инспекције у високоризичним секторима за запошљавање незаконитих миграната. Гранична полиција и криминалистичка полиција представљају водеће органе у борби против незаконитих миграција.

Регистрована су 8.573 нелегална преласка дуж границе током 2013., у поређењу са 15.346 у 2012., што представља пад од 44%. У складу са наводима Србије, Прихватни центар за незаконите мигранте може да прихвати 144 лица.

II б. Азил

Питање азила регулисано је превасходно Законом о азилу. Србија је потписница Женевске Конвенције и њеног Протокола који се односи на статус избеглих лица. Србија је навела да се њен законски оквир само делимично подудара са правним тековинама. Србија је идентификовала следеће области које је потребно даље усклађивати са правним тековинама ЕУ:

- Гарантовање приступа поступку азила у Србији када сигурна трећа земља не дозвољава подносиоцу захтева да уђе на њену територију;
- Евидентирање тражилаца азила као таквих по подношењу захтева за азил;
- Процена старосне доби;
- Дефиниција чина прогона;
- Дефиниција вршиоца прогона;
- Основи за искључење;
- Дефиниција „сигурне државе порекла“, „прве државе азила“, „сигурне треће земље“, „неприхватљивог захтева“ и „граничне процедуре“.
- Захтев да се званично оконча процедура у случају имплицитног повлачења или одустајања од поступка;
- Преиспитивање права уживалаца међународне заштите;

У овом тренутку, Србија није у позицији да спроводи Уредбу (ЕЗ)бр. 2725/2000и Уредбу Савета (ЕЗ) бр. 407/2002 о успостављању система „Eurodac“ за упоређивање отисака прстију, нити да спроводи Уредбу Савета (ЕЗ) бр. 343/2003 којом се утврђују критеријуми и механизми за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за азил који подноси држављанин треће земље у једној од држава чланица („Даблинска“ Уредба).

У 2013. Србија је успоставила електронску биометријску базу података са отисцима прстију и фотографијама којом управља Министарство унутрашњих послова. Такође, Канцеларија за азил Министарства унутрашњих послова (која има 3 запослена а систематизовано је 11 места) има базу података за прикупљање административних информација везаних за захтев за азил (број предмета, име подносиоца захтева). Према наводима Србије, прикупљени подаци о отисцима прстију се пребацују у електронски запис који је компатибилан са Eurodac спецификацијама.

У Србији је примећен знатан пораст броја миграната који стижу на незаконите начине и који изражавају намеру да поднесу захтев за азил (77 у 2008. у поређењу са 5066 у 2013. и више од 900 у јануару 2014.) при чему је Србија навела да су њени смештајни и административни капацитети недовољни. Тражиоци азила се тренутно примају у пет пријемних центара који су отвореног типа. Центар за азил у Бањи Ковиљачи је једини објект у власништву државе. Овај центар постоји од 2008. године а капацитет му је 95 смештајних места. Овај центар је осмишљен да буде специјализована установа за смештај малолетних лица без пратње. Центар за азил у Боговађи отворен је 2011. године и простор се изнајмљује од Црвеног Крста у Београду. Његов смештајни капацитет је

160 места. Три центра за азил у Обреновцу (100), Сјеници (100) и Тутину (100) отворена су у току зиме 2013. године и сви су привременог типа. Центар у Обреновцу је изнајмљени државни хотел који је узет у најам од компаније САВА-ТЕНТ, док се објекти за два преостала центра изнајмљују кроз уговор о услугама од локалних општинских органа. Комесаријат за избеглице и миграције је задужен за смештај и животне услове тражилаца азила, док је Министарство рада, запошљавања и социјалне политике задужено за тражиоце азила са специјалним потребама а Министарство здравља надлежно за здравствену заштиту тражилаца азила са здравственим потребама.

Институције надлежне за поступак азила су Канцеларија за азил у Министарству унутрашњих послова, Комисија за азил и Управни суд. Канцеларија за азил у Министарству унутрашњих послова је „прва административна инстанца.“ Ово је орган који обрађује захтеве, обавља разговоре и доноси одлуке. Тренутно се налази у оквиру Управе граничне полиције и преостаје да се установи као стални орган. Жалбу је могуће поднети у року од 15 дана од доношења првостепене одлуке и то Комисији за азил. Комисија за азил је независно тело које тренутно чине службена лица која су представници различитих министарстава и правници. Комисија је обавезна да своју одлуку о жалби донесе у року од 2 месеца од дана подношења жалбе. Жалба против одлуке Комисије може се поднети у року до 30 дана и то пред Управним судом. У 2013. статус избеглог лица је додељен у два случаја (држављани Турске), супсидијарна заштита је додељена у два случаја (држављани Сирије). Уз то, било је 13 негативних одлука, од којих 8 на основу клаузуле од „сигурној трећој земљи“ а 5 је одбачено јер подносиоци нису испуњавали критеријуме за одобравање било какве међународне заштите.

Тешко је одредити тачан број нерешених предмета (захтева у обради) будући да се велики број тражилаца азила не региструје на прописан начин у раним фазама поступка пре него што напусте Србију, што чини већина тих лица. Србија не може да оконча поступак у случају имплицитног повлачења / одустајања од стране оних лица која напусте Србију након што су прописно регистровани. У таквим случајевима поступак се „обустава“.

II. в. Визна политика

Главни законодавни оквир који уређује визни режим Србије је Закон о странцима, који је допуњен Уредбом којом се ближе уређују услови за одбијање уласка странцима у Републику Србију, Правилник о визама, Правилник којим се ближе одређују услови и начини издавања виза на граничним прелазима, Инструкција о обради захтева за издавање визе у Визном информационом систему (ВИС), Водич за кориснике ВИС-а и Технички водич за ВИС. Према наводима Србије, њена визна политика и њен визни режим само су делимично усклађени са правним тековинама ЕУ. На пример, држављани Кубе, Казахстана, Белорусије, Украјине, Турске и Русије изузети су од обавеза прибављања виза, што није у складу са правним тековинама.

Србија има 88 дипломатских односно конзуларних представништава у иностранству који се баве издавањем виза. Србија још до сада потписала један билатерални споразум

о узајамном заступању и издавању виза, и то са Црном Гором (у овом случају Србија издаје визе у име Црне Горе).

Србија је такође навела да у погледу безбедносних карактеристика и биометријских елемената у пасошима и путним исправама постоји делимично поклапање са ЕУ стандардима. Према наводима Србије, пасоши Србије се израђују у складу са стандардима Међународне организације цивилног ваздухопловства и у великој мери са ЕУ стандардима. Србија наводи да су српске визе у потпуности усклађене са одредбама Уредбе Савета 1683/1995 о једнообразном формату виза.

Србија је навела да је њено законодавство делимично усклађено са Уредбом ЕЗ 810/2009 (Визни кодекс) као и са измењеном и допуњеном Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 1030/2002 од 13. јуна 2002. о јединственом формату боравишних дозвола за држављане трећих земаља.

У контексту будућег приступања Шенгенској зони а везано за визе које се издају на граници, Србија је навела да се овај начин издавања виза примењује само у изузетним случајевима (хитна медицинска помоћ, хуманитарна помоћ и из личних или професионалних разлога, нпр. за спортске тимове). У изузетним случајевима, визе којима је истекао рок важења такође се могу продужити на самој граници. Србија је на својим границама издала 204 визе у току 2012. године а 461 у 2013. години (што представља око 2,5 % од укупног броја издатих виза).

У светлу потребе за спровођењем Визног информационог система, Србија је нагласила да има електронски систем за издавање виза преко везе успостављене између Министарства спољних послова, Министарства унутрашњих послова и конзуларних представништава у иностранству. Према наводима Србије, повезивање са Визним информационом системом би изискивало даља техничка и законска прилагођавања као и ограничене додатне трошкове.

II. г. Спољне границе и Шенген

Спољне границе

Закон о заштити државне границе је главни правни основ за контролу граница Србије. Србија наводи да се њен правни оквир делимично поклапа са правним тековинама.

Од 2006. године Србија спроводи Стратегију и Акциони план интегрисаног управљања границом који није у потпуности у складу са ЕУ концептом из 2006. о интегрисаном управљању границом. Споразум о сарадњи у области интегрисаног управљања границом потписан је између Министарства унутрашњих послова (гранична полиција), Министарства финансија (царина), Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (ветеринарска и фитосанитарна инспекција) и Министарства инфраструктуре (лучке капетаније). Србија такође наводи да треба да успостави заједничку јединицу за анализу ризика.

Србија каже да јој је потребно више капацитета како би се обезбедила контрола спољних граница у складу са стандардима ЕУ. Нису сви гранични прелази повезани са Интерполовом базом података (за сада је повезано 65% граничних прелаза на којима се одвија 95% укупног прекограничног саобраћаја). Сви већи гранични прелази опремљени су скенерима пасоша, камерама за снимање таблица, видео надзором и скенерима отисака прстију. Србија каже да је потребна даља модернизација опреме на граничним прелазима и више обуке за запослене. Србија је отворила један нови гранични прелаз са Мађарском 2013. године. У току су разговори о отварању још два гранична прелаза – са Мађарском и са Бившом Југословенском Републиком Македонијом (БЈРМ). Такође, отворено је само неколико граничних прелаза са трећим земљама у складу са аранжманима о слободи кретања који су договорени 4. јула 2011. са Косовом.*

Када је реч о граничном саобраћају преко алтернативних путева, Србија је навела да ће заједно са Босном и Херцеговином формирати оперативну радну групу са задатком да утврди и потом предузме мере на уништавању таквих прелаза или подизању физичких препрека. Слични кораци се очекују дуж административне линије између Косова и Србије. Србија је потписала неколико споразума о границама са већином својих суседа у циљу унапређења контроле границе: постоје здружене патроле дуж заједничке границе са Црном Гором, Бугарском, БЈРМ, Мађарском и Хрватском. Постоје заједничке граничне контроле на граници са БЈРМ а успостављени су заједнички контакт центри са Хрватском и Бугарском. Споразум о интегрисаном управљању административном линијом (ИВМ) са Косовом предмет је специфичних радних аранжмана, укључујући аранжмане са Европском мисијом владавине права¹ (ЕУЛЕКС), што је резултирало успостављањем шест привремених прелаза, а започети су даљи кораци на спровођењу споразума о ИВМ-у од 2. децембра 2011. године. Уредба (ЕЗ) бр. 1931/2006 Европског парламента и Савета од 20. децембра 2006. године о утврђивању правила о малограничном саобраћају на спољним копненим границама држава чланица и о изменама и допунама одредби Шенгенске конвенције не спроводи се у потпуности (суспендована је у односу на Хрватску).

Када је реч о борби против корупције на границама, Србија је навела да Управа граничне полиције спроводи делове Националне стратегије за борбу против корупције за период 2013-2018 и њен Акциони план. Ово обухвата спровођење механизма ротације, спровођење начела „четворо очију“, видео надзор, ненајављене контроле и спровођење одредби закона о државним службеницима и полицији усмерених ка неговању интегритета. Србија је навела да области у којима је потребно побољшање обухватају систем спровођења безбедносних провера кандидата за посао у граничној

* Овај назив не доводи у питање ставове о статусу и у складу је са РСБУН 1244/1999 и Мишљењем МСП о проглашењу независности Косова.

¹ ЕУЛЕКС је успостављен 2008. године као подршка Косову у области владавине права. ЕУЛЕКС има и извршну (на пример, када је реч о ратним злочинима, борби против организованог криминала на високом нивоу и корупцији) и саветодавну улогу. Помоћу својих стручних знања у области владавине права, ЕУЛЕКС помаже Косову на његовом путу ка европским интеграцијама, између осталог и помажући Косову да оствари циљеве дијалога о визијој либерализацији и да спроведе договоре постигнуте током дијалога Приштина-Београд уз посредовање ЕУ. Овај мандат ЕУЛЕКС-а истиче 14. јуна 2014, али ће бити продужен за две године до јуна 2016.

полицији, обуке о етици, информативне активности и увођење процедура анализе ризика како би се боље и брже идентификовале слабе тачке.

Србија је потписала радни аранжман са агенцијом ЕУ задуженом за границе (Фронтексом) 2009. године и учествује као посматрач у заједничким операцијама које организује Фронтекс. Сарадња са Фронтексом је добра а Србија редовно доприноси активностима заједничке анализе ризика.

Шенгенске правне тековине

Србија је навела да се њен законски оквир још не подудара са Шенгенским правним тековинама. Србија каже да је њено законодавство у потпуности усклађено са Директивом Савета 2011/51/ЕЗ која допуњује одредбе члана 26. Конвенције о спровођењу Шенгенског Споразума од 14. јуна 1985. године (о утврђивању обавеза превозника који превозе стране држављане) и делимично је усклађено са Директивом Савета 2004/82/ЕЗ о обавези превозника да доставе податке о путницима.

Припреме у овој области биле су у почетној фази. Србија је идентификовала следеће радње где ће бити потребно усмерити пажњу:

- Усвајање Акционог плана за Шенген, укључујући:
 - Успостављање техничких услова и архитектуре за повезивање са Шенгенским информационом системом (SIS) након приступања ЕУ;
 - Успостављање Бироа SIRENE и спровођење Приручника SIRENE у складу са правилима ЕУ о заштити података;
 - Даљи развој јединице за анализу ризика;
 - Прилагођавање законског оквира како би се омогућила успешна прекогранична полицијска сарадња у складу са Шенгеном, укључујући хитне потере, канале комуникације, итд.

II.d. Правосудна сарадња у грађанским, трговинским и кривичним стварима

Правосудна сарадња у грађанским и трговинским стварима

Правни оквир који регулише правосудну сарадњу у грађанским и трговинским стварима чине Закон о организацији судова, Закон о парничном поступку, Закон о судовима, међународни уговори које је Србија потписала и ратификовала као и 23 билатерална споразума, међу којима је и 14 са државама чланицама ЕУ.

Србија каже да је њено законодавство само делимично у складу са захтевима ЕУ. Нови Закон о међународном приватном праву је у припреми и обезбедиће пуну усклађеност са Уредбом из Рима бр. 1 (о уговорним обавезама), Уредбом из Рима бр. 2 (о неуговорним обавезама), измењеном и допуњеном Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 44/2001 од

22. децембра 2000. године о надлежности и признавању и извршењу пресуда у грађанским и трговинским стварима, Уредбом из Брисела бр.1 и Европским налогом о извршењу неоспорених потраживања (Уредба 805/2004).

Потребно је усвојити измене и допуне неколико других закона како би се решила следећа питања:

- уручење судских и вансудских докумената у грађанским и трговинским стварима (Уредба 1393/2007);
- сарадња између судова држава чланица у вези са узимањем доказа у грађанским и трговинским стварима (Уредба 1206/2001);
- поступак за Европски налог за плаћање (Уредба 1896/2006);
- европски поступак за спорове мале вредности (Уредба 861/2007).

Када је реч о медијацији, Србија наводи да је нови Закон о медијацији у припреми а биће у складу са Директивом 2008/52/ЕЗ Европског парламента и Савета о одређеним аспектима медијације у грађанским и трговинским стварима. Законом о решавању радних спорова основана је Агенција за решавање радних спорова која се бави споровима из радног односа. Када нови закон буде усвојен, медијатори ће бити обучени кроз посебне програме обуке а судије ће проћи обуку о концепту медијације. Број медијатора биће одређен на основу потреба тржишта.

Када је реч о породичном закону, Србија је страна Хашке конвенције о грађанским аспектима међународне отмице деце (1980). Србија још није потписала Хашку конвенцију о међународном приватном праву о надлежности, меродавном праву, признању, извршењу и сарадњи у стварима родитељске одговорности и заштите деце (1996) иако је Србија страна Хашког протокола од 23. новембра 2007. године о меродавном праву за обавезе издржавања.

Србија је навела да је њено законодавство само делимично усклађено са правним тековинама у овој области, првенствено када је реч о стварима као што су:

- развод и законско раздвајање (Уредба 1259/2010),
- надлежност, меродавно право, признање и извршење одлука и сарадња у стварима које се тичу обавеза издржавања (Уредба 4/2009),
- признавање и спровођење пресуда у брачним стварима и стварима родитељске одговорности (Уредба 2201/2003).

Србија је навела да ће се усклађеност обезбедити кроз усвајање новог Закона о међународном приватном праву. .

Када је реч о инсолвентности, Србија је навела да је њено законодавство само делимично усклађено са правним тековинама. Измене и допуне закона о стечају су у припреми. Када је реч о наслеђивању, Србија је навела да њено законодавство још није усклађено са Уредбом (ЕУ) бр. 650/2012 Европског парламента и Савета од 4. јула 2012. године о надлежности, меродавном праву, признавању и извршењу одлука и прихватању и извршењу аутентичних инструмената у стварима које се тичу наслеђивања и о креирању Европског сертификата о наслеђивању.

Основни судови, као и трговински судови и управни судови (у погледу захтева који се тичу њихове надлежности) одговорни су за спровођење правног оквира за правосудну сарадњу у грађанским и трговинским стварима. Министарство правде и државне управе је задужено за међународну сарадњу у овој области. У пракси, већи део сарадње у грађанским и трговинским стварима остварује се са суседима Србије. На основу билатералних споразума о узајамној правној помоћи, српски судови директно комуницирају са судовима у Црној Гори, БЈРМ, Босни и Херцеговини (у одређеним стварима).

Од марта 2013, одредбе договора о ИВМ са Косовом о правосудној сарадњи обезбеђују правни оквир за узајамну правну помоћ са преко 1600 предатих захтева. Одредбе су почеле да се спроводе тек од јануара 2014. године од стране Министарства правде и државне управе и захтевају консолидацију.

Србија се припрема да потпише Регионалну конвенцију о надлежности и признавању и извршењу пресуда у грађанским и трговинским стварима, на основу Конвенције из Лугана и Конвенције из Брисела бр. 1. Такође, остварује се сарадња са 14 држава чланица ЕУ на основу билатералних споразума у области правосудне сарадње у грађанским и трговинским стварима, углавном у вези са уручењем судских и других докумената. У 2013. примљено је 6747 захтева за узајамну правну помоћ у грађанским стварима (у поређењу са 7762 захтева у 2012. години).

Правосудна сарадња у кривичним стварима

Правосудна сарадња у кривичним стварима између Србије и других земаља тренутно се заснива на Уставу, Закону о међународној правној помоћи у кривичним стварима, 27 билатералних међународних споразума, Законику о кривичном поступку, Кривичном законнику и Закону о организацији судова.

Институција која је надлежна за пријем и слање захтева за међународну правну помоћ је Одељење за међународну правну помоћ у кривичним стварима у Министарству правде и државне управе. Судови и Републичко јавно тужилаштво надлежни су за поступање по захтевима међународних правосудних органа. Србија је ратификовала неколико конвенција Савета Европе у овој области.

Када је реч о начелу узајамног признавања пресуда у кривичним стварима, Србија је потписала 8 билатералних споразума, са Аустријом, Републиком Чешком, Словачком, Словенијом, Данском, Босном и Херцеговином, Црном Гором и БЈРМ. Њено законодавство је делимично усклађено са Оквирном одлуком Савета 2008/947/ПУП о

узајамном признавању пресуда у кривичним стварима док с друге стране њено законодавство није усклађено са Оквирном одлуком Савета 2009/829/ПУП о узајамном признавању одлука о мерама надзора као алтернативе притвору.

Када је реч о узајамној правној помоћи, Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима делимично сепоклапа са Конвенцијом о узајамној правној помоћи у кривичним стварима између држава чланица ЕУ и њеним протоколима. Србија спроводи билатералне споразуме о узајамној правној помоћи са 24 земље а недавно је потписала споразум са Словенијом и Белорусијом. Биће потребне измене и допуне Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима како би се обезбедила усклађеност са формалностима и процедурама у извршењу захтева за узајамну помоћ, слању и уручењу процесних докумената, слању захтева за узајамну помоћ, привременом пребацивању лица у притвору, саслушањима путем видео конференције или конференцијског позива, у раду заједничких истражних тимова и заштити података. Србија је закључила споразум са Холандијом о успостављању заједничких истражних тимова.

Од марта 2013, одредбе договора о ИВМ са Косовом о правосудној сарадњи, између осталог и у кривичним стварима, обезбеђују правни оквир за узајамну правну помоћ са преко 1600 предатих захтева. Одредбе су почеле да се спроводе тек од јануара 2014. године од стране Министарства правде и државне управе и захтевају консолидацију. Ад хок аранжмани између тужилаца ЕУЛЕКС-а и њихових колега у српским правосудним органима омогућили су сарадњу у одређеним предметима.

Када је реч о начелу *ne bis in idem* (истом лицу се не може два пута судити за исто кривично дело – прим. прев.), Србија је навела да је та ствар уређена Уставом (члан 34. Устава), као и другим релевантним одредбама као што је члан 7, став 1, тачка 2, Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима.

Србија је навела да њено законодавство није усклађено са захтевима Оквирне одлуке 2002/584/ПУП о европском налогу за хапшење и поступку изручења. Закон о међународној правној помоћи предвиђа изручење лица из Србије у другу земљу, под условом да то лице није држављанин Србије. Изручење сопствених држављана је могуће само у контексту билатералних споразума. Такви споразуми су до сада закључени само са Хрватском, Црном Гором и БЈРМ. Србија такође треба да измени и допуни своје законодавство у циљу спровођења одредби Конвенције из марта 1995. године о поједностављеном поступку изручења између држава чланица ЕУ.

Србија каже да је њен правни оквир само делимично усклађен са Конвенцијом о одузимању права на управљање моторним возилом и биће потребне измене и допуне Закона о безбедности саобраћаја на путевима.

Србија је навела да, када је реч о инструментима који се односе на задржавање лица, она је страна Конвенције о трансферу осуђених лица (Стразбур, 21. март 1983) и њеног протокола. Србија је истакла да, када је реч о кривичним евиденцијама, њено законодавство је делимично усклађено са Оквирном одлуком 2009/315/ПУП о организацији и садржају размене информација из кривичних евиденција између држава

чланица и Одлуке 2009/316/ПУП о успостављању Европског информационог система кривичних евиденција (ECRIS).

У смислу практичне правосудне сарадње у кривичним стварима, Републичко јавно тужилаштво Србије је закључило 19 меморандума о разумевању са јавним тужилаштвима других земаља, укључујући 10 меморандума са државама чланицама ЕУ. У погледу сарадње са Евроцастом, Србија је именовала контакт особу 2005. године (заменик јавног тужиоца у Републичком јавном тужилаштву у Београду). Србија се припрема за закључење споразума о сарадњи са Евроцастом, за шта је потребно да испуни услове који се тичу заштите података који ће морати да буду део будућег Закона о заштити података. Србија наводи да остварује сарадњу са ЕЈН (Европском правосудном мрежом) на неформалној основи и активно учествује у постојећим регионалним мрежама тужилаца.

Кроз спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018, Србија планира низ мера које су повезане са унапређењем ефикасности система судова као и унапређењем капацитета за рад на предметима које се тичу међународне правосудне сарадње у грађанским, трговинским и кривичним стварима.

II.ђ. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала

Србија је чланица Интерпола од 2001. године. Србија је нагласила да активно сарађује са Интерполом и да је делимично усклађена са Заједничким ставом Савета 2005/69/ПУП о размени одређених података са Интерполом. Одељење за међународну оперативну полицијску сарадњу успостављено је у оквиру службе полиције и има 61 запосленог а 88 систематизованих радних места. Србија учествује у неколико активности и оквира регионалне полицијске сарадње. Србија је истакла да има 21 међународни споразум о полицијској сарадњи са трећим земљама, међу којима са 15 држава чланица ЕУ.

Србија спроводи споразум о стратешкој сарадњи са Европолом а потписала је и оперативни споразум са Европолом у јануару 2014. године. Већ је успостављен безбедан комуникациони линк преко Европолове Мрежне апликације за безбедну размену информација (SIENA). Србија је изразила намеру да пошаље полицијског официра за везу у Хаг након потписивања оперативног споразума са Европолом.

Србија је истакла да њен центар за полицијску обуку – Центар за специјалистичку обуку и усавршавање полиције – још није закључио формални споразум о сарадњи са Европским полицијским колецом (CEPOL).

Када је реч о прекограничној сарадњи, Србија је навела да је њено законодавство делимично компатибилно са Одлуком 2008/615/ПУП о јачању прекограничне сарадње, нарочито у борби против тероризма и прекограничног криминала (Одлука из Прума) и сродним правним тековинама. Србија каже да је њено законодавство делимично усклађено са Оквирном одлуком 2006/960/ПУП (Шведска иницијатива) о поједностављењу размене информација и обвештајних података између органа за спровођење закона држава чланица Европске уније. Србија каже да она поштује стандарде Интерпола приликом поступања са захтевима за достављање информација.

Изузимајући непосредну полицијску сарадњу која се базира на колоцирању (истовременом присуству) на привременим прелазима у склопу ИВМ, не постоји никакав аранжман који омогућава нормализовање полицијске сарадње са Косовском полицијом. Сарадња са ЕУЛЕКС-ом функционише на основу засебног споразума.

Када је реч о кривичним делима у вези са моторним возилима, Србија каже да је њено законодавство само делимично усклађено са Одлуком 2004/919/ЕЗ о сузбијању кривичних дела у вези са моторним возилима с прекограничним последицама. Различити чланови Кривичног законика баве се аспектима кривичних дела у вези са моторним возилима, укључујући преваре када је реч о осигурању и фалсификовање исправа.

Када је реч о безбедности на међународним фудбалским утакмицама, Србија је навела да је њено законодавство делимично усклађено са Одлуком 2002/348/ПУП измењену и допуњену Одлуком Савета 2007/412/ПУП. Одељење за праћење и сузбијање насиља на спортским приредбама – Национални фудбалски информациони центар у Дирекцији полиције Министарства унутрашњих послова функционише као центар за размену релевантних информација о спортским приредбама националног и међународног карактера и за међународну полицијску сарадњу у вези са фудбалским утакмицама.

Исто важи за Одлуку 2002/956/ПУП измењену и допуњену Одлуком Савета 2009/796/ПУП о успостављању европске мреже за заштитуштићених лица. Управа за обезбеђење личности и објеката у Министарству унутрашњих послова задужена је за обезбеђивање званичника. Србија још није одредила националну контакт тачку.

Везано за Одлуку 2003/170/ПУП о заједничком коришћењу официра за везу упућених у иностранство од стране агенција за спровођење закона држава чланица, Србија је навела да су прописи релевантни за ту област Закон о полицији, Закон о спољним пословима и Закон о министарствима. Србија тренутно има официре за везу упућене у 7 земаља или међународних организација.

Борба против организованог криминала

Српски правни оквир за борбу против организованог криминала првенствено почива на Уставу, Кривичном законнику, Закону о кривичном поступку, Закону о организацији и надлежностима државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, Закону о основама уређења служби безбедности Републике Србије, Закону о полицији, Закону о безбедносно-информативној агенцији, Закону о војно-безбедносној и војно-обавештајној агенцији, Закону и заштити учесника у кривичном поступку, Закону о заплени и одузимању имовине стечене извршењем кривичног дела, Закону о кривичној одговорности правних лица и Закону о извршењу затворских казни за кривична дела организованог криминала. Према ономе што нам је речено у Србији, главне институције одговорне за борбу против организованог криминала јесу Министарство унутрашњих послова, а посебно специјализована Служба за борбу против организованог криминала, Безбедносно-информативна агенција и Војно-безбедносна агенција, Посебно одељење Вишег суда у

Београду и Жалбеног суда у Београду, судови и Тужилаштво за организовани криминал. Србија има Стратегију за борбу против организованог криминала (2009-2014) и спроводи пратећи акциони план.

Србија је потписница низа конвенција и протокола УН и Савета Европе везано за борбу против различитих видова криминала. Србија је такође потписница Конвенције о полицијској сарадњи у Југоисточној Европи. Србија је навела да су њени прописи делимично усклађени са Оквирном одлуком 2008/841/ПУП о борби против организованог криминала.

Надлежност за борбу против прања новца и финансирања тероризма имају Министарство унутрашњих послова, одбране, финансија и правде, као и правосудни органи и Безбедносно-информативна агенција. Након истека претходне стратегије, Србија припрема нову Стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма. Везано за међународну сарадњу на плану превенције и борбе против прања новца, Србија је навела да је њен правни оквир у складу са Одлуком Савета (2000/642/ПУП) везано за аранжмане између финансијско-обавештајних служби држава чланица у погледу размене информација. Србија је основала финансијско-обавештајну службу (ФОС) у оквиру Министарства финансија, чланица је Групе финансијскообавештајних служби EGMONT и Комитета експерата за евалуацију мера борбе против прања новца и финансирања тероризма (MONEYVAL). Србија је такође потписница 42 меморандума о разумевању о размени финансијско-обавештајних података са трећим земљама, од којих су њих 17 државе чланице ЕУ.

У вези са привредним криминалом, укључујући и преваре, Србија је навела да су њени прописи делимично усклађени са Оквирном одлуком 2001/413/ПУП о борби против превара и фалсификовања безготовинских средстава плаћања, али да планира њихово пуно усклађивање током 2014.. Србија наводи да су у њене прописе интегрисане препоруке Радне групе за финансијско деловање (FATF). Водећа служба за борбу против привредног криминала јесте Одељење за сузбијање организованог финансијског криминала (надлежно за борбу против прања новца, корупције и кривотворења новца) у оквиру Службе за борбу против организованог криминала Министарства унутрашњих послова. У оквиру ове службе од 2009. године функционише Јединица за финансијске истраге која је, по Закону о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, надлежна за откривање имовине проистекле из кривичног дела и има искључиву надлежност за вођење финансијских истрага у Србији.

Када је реч о одузимању, замрзавању имовине и финансијским казнама, Србија је навела да су њени прописи у великој мери усклађени са правним тековинама ЕУ. Нови Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела усвојен је у априлу 2013. Закон је усклађен са Оквирном одлуком Савета 2005/212/ПУП о одузимању добити, предмета и имовине у вези са извршењем кривичног дела, Оквирном одлуком Савета 2003/557/ПУП о извршавању налога Европске уније о замрзавању имовине или доказа, Оквирном одлуком Савета 2006/783/ПУП о примени узајамног признавања налога о одузимању, Оквирном одлуком Савета 2001/500/ПУП о прању новца, идентификовању, праћењу, замрзавању, заплени и одузимању средстава и имовине проистекле из криминала. Закон још увек није усклађен са Оквирном одлуком Савета

2005/214/ПУП о примени начела узајамног признавања финансијских казни. Србија је упућена у постојање Директиве 2014/42/ЕУ о замрзавању и одузимању предмета и имовине проистекле из кривичног дела у Европској унији која је недавно усвојена и са којом ће морати да усклади своје законодавство (*погледати такође поглавље 23 – Правосуђе и основна права*).

Одузимање, заплена имовине и финансијске казне спадају у надлежност српских судова и Дирекције за управљање одузетом имовином која је орган у оквиру Министарства правде и државне управе. Дирекција ће успоставити две нове јединице у Новом Саду и Нишу. Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела садржи одредбе о управљању имовином и о међународној сарадњи. Трећи важан орган у овој области је Јединица за финансијске истраге у Министарству унутрашњих послова која координира размену података који се односе на разне финансијске истраге (видети горе).

Везано за трговину ватреним оружјем, Србија је потписала и примењује Протокол против незаконите производње и промета ватреним оружјем, његовим деловима и компонентама и муницијом. Србија припрема нови Закон о оружју и муницији а спровешће програм обуке полицијских службеника о новом пропису.

Када је реч о трговини људима, Србија је ратификовала низ конвенција и протокола УН и Савета Европе. Србија је навела да су прописи делимично усклађени са Директивом 2011/36/ЕУ о спречавању и борби против трговине људима и заштити жртава трговине. Од 2006. Србија има Стратегију за спречавање и борбу против трговине људима. Тренутно се ради на изради нове Стратегије и Акционог плана. Године 2002. именован је национални координатор у Министарству унутрашњих послова. Државна агенција за координацију и заштиту жртава трговине људима стара се о упућивању жртава у специјализоване институције које би им обезбедиле медицинску, социјалну, психолошку и правну специјалистичку помоћ у безбедном окружењу. Србија наводи да су њени прописи у великој мери усклађени са Директивом 2004/81/ЕК о боравишним дозволама које се издају држављанима трећих земаља који су жртве трговине људима, који су били предмет омогућавања нелегалних миграција или сарађују са надлежним органима. Већина случајева трговине људима у Србији односе се на унутрашњу трговину људима, где су и жртве и учиниоци српског порекла.

Везано за сексуалну експлоатацију деце, Србија је ратификовала Конвенцију Савета Европе о заштити деце од сексуалне експлоатације и злоупотребе. Србија је навела да су њени прописи само у извесној мери у складу са Директивом 2011/93/ЕУ о борби против сексуалне злоупотребе експлоатације деце и дечје порнографије. Да би се правне тековине у потпуности транспоновале, у Србији кажу да је потребно унети измене и допуне у релевантно законодавство ради усклађивања са свим члановима Директиве, изузев одредбе Директиве везано за одговорност правних лица. Србија наводи да су њени прописи делимично усклађени са Одлуком 2000/375/ПУП о борби против дечје порнографије на интернету.

Законом о организацији надлежности државних органа у борби против високо-технолошког криминала, Србија је установила посебну јединицу надлежну за борбу против високо-технолошког криминала у Министарству унутрашњих послова као и

Специјално тужилаштво за борбу против високо-технолошког криминала. На нивоу судова (Виши суд у Београду) више не постоји посебно одељење. Србија је потврдила Конвенцију СЕ о високо-технолошком криминалу и њен додатни протокол. Србија наводи да су њени прописи у великој мери усклађени са Директивом 2013/40/ЕУ о нападима на информационе системе. Да би се правне тековине у потпуности транспоновале, Србија наводи да су неопходне измене и допуне прописа нарочито везано за санкције.

Србија је навела да нема пропис којим се уређује база ДНК података или евиденција као што је то уређено Резолуцијом из 2009. о размени резултата ДНК анализа (2009/С 296/01). Такав закон је у припреми. Србија је увела Скуп европских стандарда (ESS) и резултате анализа сагласно стим стандардима (12 маркера). Када је реч о овој области, потребно је размотрити и спровођење Прумске одлуке (видети горе у тексту).

У погледу Директиве 2006/24/ЕК о задржавању генерисаних или обрађених података у вези са пружањем јавно доступних услуга електронске комуникације или мрежа јавних комуникација и Директиве 2002/58/ЕК везано за обраду личних података и заштиту приватности у сектору електронских комуникација, Србија је навела да је Закон о електронским коминкацијама делимично у складу са правним тековинама. (*видети Поглавље 23- Правосуђе и основна права*). Србија нема централизован криминалистичко-обавештајни систем, нити безбедну платформу за комуникацију између органа гоњења.

Србија је навела да има програм заштите сведока.

II. е. Борба против тероризма

Србија је навела да су њени прописи великим делом усклађени са правним тековинама када је реч о дефиницији тероризма, размени информација и сарадњи везано за терористичка дела и заштиту кључне инфраструктуре. Србија припрема нову националну стратегију и акциони план за борбу против тероризма.

Србија је истакла да је потврдила све релевантне међународне инструменте и инструменте СЕ на плану борбе против тероризма.

II. ж. Сарадња на плану борбе против дрога

Српски правни оквир за борбу против дрога почива на 4 конвенције УН о спречавању и борби против дрога и организованог криминала као и на Кривичном законнику и Закону о кривичном поступку, Закону о организацији и надлежностима државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других изузетно тешких кривичних дела, Закону о полицији, Закону о психоактивним контролисаним супстанцама, Закону о супстанцама које се користе у нелегалној производњи опојних дрога и психотропних супстанци, као и Закону о евиденцијама у области здравствене заштите. Србија је навела да је потписница главних међународних конвенција и конвенција СЕ о дрогама.

Србија сматра да су њени прописи делимично усклађени са Заједничком акцијом 96/750/ПУПо уједначавању закона и пракси држава чланица Европске уније на плану борбе против наркоманије и спречавања и борбе против нелегалне трговине дрогом. Такође, Србија наводи да су у њен Кривични законик делимично укључене одредбе Оквирне одлуке 2004/757/ПУП којима се дефинише минимум одредби о саставним елементима кривичних дела и казни у области незаконите трговине дрогом. Србија планира да ревидира свој Кривични законик у наредне две године да би обухватила и најновије сегменте правних тековина у наведеној области.

Србија наводи да још увек нема механизам за размену информација о резултатима хемијских анализа психоактивних контролисаних супстанци. Стога њени прописи нису у складу са Заједничком акцијом 96/699/ПУПо размени информација о хемијском профилисању дрога ради омогућавања унапређене сарадње између држава чланица у борби против незаконите трговине дрогама. Српски прописи нису усклађени ни са одлуком Савета 2005/387/ПУП о размени информација, процени ризика и контроли нових психоактивних супстанци. Њен Закон о психоактивним контролисаним супстанцама биће ревидиран у наредне две године.

Када је реч о усклађивању са Заједничком акцијом 96/698/ПУП о сарадњи царинских органа и пословних организација у борби против трговине дрогом, Србија је навела да је Управа царина закључила меморандуме о разумевању са јавним предузећима и пословним организацијама о борби против трговине дрогом, чиме је делимично транспоновала ову Заједничку акцију.

Србија још увек нема прописе о слању узорка контролисаних супстанци. Такође нема националну контакт тачку за надзор таквих слања. Стога српски прописи на овом плану нису у складу са Одлуком 2001/419/ПУП.

Поглавље 23 српског Кривичног законика бави се кривичним делима против јавног здравља. Србија наводи да су поменуте одредбе углавном у складу са Заједничком акцијом 96/750/ПУПо уједначавању закона и пракси држава чланица Европске уније на плану борбе против наркоманије и спречавања и борбе против нелегалне трговине дрогом.

Србија је навела да спроводи делове препорука Саветавезано за смернице за узорковање заплећене дроге, препоруке о превенцији и смањењу штете по здравље у вези са наркоманијом, о размени информација и унапређењу истражних техника, као и да су узете у обзир приликом припремања нове Стратегије за борбу против злоупотреба дрога (2014-2020). Србија тренутно спроводи Националну стратегију за борбу против дрога и акциони план за период 2009-2013.

Када је реч о институционалним капацитетима, Министарство здравља се бави превенцијом и здравственим потребама становништва, укључујући и производњу и промет опојних дрога, психотропних супстанци и прекурсора. Србија је успоставила Комисију за психоактивне контролисане супстанце која ради као међуресорно тело чији су припадници експерти у области психоактивних контролисаних супстанци и представници министарстава надлежних за ову област. Министарство унутрашњих

полова (Управа криминалистичке полиције и полицијске службе широм земље), те Тужилаштво за организовани криминал главни су чиниоци у борби против трговине дрогом.

Србија је навела да правни основ за сарадњу са Европским мониторинг центром за дроге и наркоманију (EMCDDA) представља чл. 93. Закона о психоактивним контролисаним супстанцама којим се уређује међународна сарадња Министарства здравља. Министарство здравља такође сарађује са мрежом REITOX. Национална фокална тачка за сарадњу са EMCDDA још увек није у потпуности оперативна.

Србија има списак дрога и прекурсора. Ажурирање списка није нужно вршити према пуној законодавној процедури. Списак се допуњује на основу предлога министарстава здравља или унутрашњих послова. Када је реч о новим психоактивним супстанцама, за сада не постоји систем раног упозоравања за прикупљање, управљање и дељење информација међу органима надлежним за борбу против дрога.

Спровођењем националне стратегије Србија је развила низ активности у области смањења потражње и превенције злоупотребе дрога, укључујући и кампање освешћивања у високошколским институцијама, средњим и основним школама, предшколским установама и другим местима од посебног интереса за адолесценте.

Србија признаје да велика количина дроге још увек није уништена услед наводне забринутости за животну средину, те да се морају пронаћи боља решења да би се омогућило сигурно и безбедно складиштење пре уништавања.

II. 3. Царинска сарадња

Србија јенавела да је њена Управа царина потписала споразуме са царинским органима 25 држава, од који су 13 државе чланице ЕУ. *(Видети такође поглавље 29 – Царинска унија).*

Србија је навела да ће покренути поступак приступања Конвенцији о узајамној помоћи и сарадњи управа царина (Напуљ 2) по приступању ЕУ. Србија је навела да је за спровођење Конвенције потребно унети измене и допуне у прописе везано за централне координационе јединице, посебне видове сарадње и проширити истражна овлашћења царине.

Србија наводи да су њени прописи у многоме у складу са Одлуком 2009/917/ПУП о употреби информационих технологија у царинске сврхе. Србија наводи да има ИТ стратегију за Управу царина за период 2011-2020, али да је потребно успоставити ИТ базу података (укључујући електронске евиденције о истрагама) и проширити ИТ апликацију на читав сектор за спровођење прописа ради усклађивања са Одлуком 2009/917/ПУП.

II. и. Фалсификовање евра *(видети такође Поглавље 32- Финансијска контрола)*

Србија је навела да област фалсификовања новца покривају Кривични законик, Закон о кривичном поступку, Закон о кривичној одговорности правних лица, Закон о Народној банци Србије, Закон о полицији и Закон о организацији и надлежностима државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и тешких кривичних дела. Србија наводи да су њени прописи делимично компатибилни са Оквирним одлукама о заштити евра, укључујући и Оквирну одлуку 2000/383/ПУП и Оквирну одлуку 2001/888/ПУП. Србија још није потписница Међународне конвенције о сузбијању фалсификовања новца (Женева, 20. април 1929.год.).

У погледу Одлуке Савета 2001/887/ПУП, Србија је навела да Народна банка Србије врши техничку анализу фалсификованих новчаница и кованица, генерише и обрађује информације о фалсификованим еврима, сарађује са Министарством унутрашњих послова и правосудним органима. Информације које прикупи Народна банка Србије шаљу се Европолу преко Министарства унутрашњих послова (Управа за међународну оперативну полицијску сарадњу). У Министарству унутрашњих послова, у Служби за борбу против криминала, успостављена је национална централна канцеларија која се помиње у члану 12. Женевске конвенције која је спремна да доставља информације Европолу на основу Одлуке 2001/887/ПУП, онда када почне да се спроводи споразум о сарадњи са Европолом.

Србија је навела да су представници Републичког јавног тужилаштва и Министарства унутрашњих послова учествовали у неколико догађаја које је организовала Европска канцеларија за борбу против превара (OLAF) у оквиру програма Перикле. Народна банка Србије потписала је аранжман о административној сарадњи са OLAF-ом 2014. а у току је поступак склапања споразума о сарадњи са Европском централном банком.

III. Процена степена усклађености и капацитета за спровођење

Србија је показала да је добро упућена у стратешки и оквирвођења политика ЕУ у овој области. Србија је предузела позитивне кораке како би своје законодавство ускладила са правним тековинама ЕУ, првенствено кроз испуњење захтева из мапе пута за визну либерализацију. У неким областима, као што је једнообразни образац визе и аспекти шенгенских прописа, Србија тврди да је у потпуности усклађена са правним оквиром ЕУ. У другим областима, Србија је признала да постоји потреба за даљим напорима како би се обезбедило поштовање стандарда ЕУ.

Процена ситуације у Србији такође се базира на доприносу Европола на захтев Савета из децембра 2013. Комисија даје препоруку да Србија посебну пажњу обрати на борбу против различитих облика организованог криминала и на области које дају потпору тим напорима као што су правосудна сарадња у кривичним стварима и полицијска сарадња. Потребно је да Србија одреди приоритете и усредсреди своје ресурсе на усклађивање законодавства, јачање капацитета и остваривање резултата у истрагама и осудама у борби против организованог криминала. Акциони план(ови) у другим областима овог поглавља треба да имају у виду овај приоритет. Потребно је планирати инфраструктурне и инвестиционе пројекте на начин који овим областима даје

приоритет док инвестиције у осталим областима треба планирати у току приступних преговора, а у случају Шенгена и након приступања.

Ш.а.Миграције

Када је реч о законитим миграцијама, потребни су знатни напори како би се усвојили закони који су у складу са правним тековинама ЕУ, а нарочито са:

- Директивом 2009/50/ЕЗ о условима уласка и боравка држављана трећих земаља у сврху запошљавања висококвалификоване радне снаге;
- Директивом 2011/98/ЕУ о јединственом поступку за издавање јединствене дозволе држављанима трећих земаља за боравак и рад на територији државе чланице и о заједничком скупу права радника трећих земаља који легално бораве у држави чланици;
- Директивом 2003/86/ЕЗ о праву на спајање породице;
- Директивом 2003/109/ЕЗ о статусу држављана трећих земаља који имају стални боравак;
- Директивом 2005/71/ЕЗ о посебном поступку за улазак држављана трећих земаља у сврху научног истраживања;
- Директивом 2004/114/ЕЗ о условима прихвата држављана трећих држава у сврху студирања, размене ученика, неплаћене обуке или добровољног рада;
- Директивом 2014/36/ЕУ о условима уласка и боравка држављана трећих земаља у сврху запошљавања сезонских радника.

Након усвајања нових прописа о законитим миграцијама, Србија треба да реализује свеобухватан план обуке како би се обезбедило да државна управа неометано спроводи нови законски оквир. Потребно је да Србија изврши анализу утицаја усклађивања са правним тековинама на законите миграције и да припреми и спроведе програм који ће обезбедити усклађеност националног законодавства, као и да ојача административне капацитете кроз даљу обуку.

Када је реч о незаконитим миграцијама, потребни су даљи напори да се ојача казнени оквир у циљу спречавања помагања неовлашћеног уласка, транзита и боравка који ће потврдити степен усклађености са Директивом 2002/90/ЕЗ која дефинише помагање неовлашћеног уласка, транзита и боравка и с Оквирном одлуком 2002/946/ПУП о јачању казног оквира у циљу спречавања омогућавања неовлашћеног уласка, транзита и боравка.

Србија такође треба да уведе законске одредбе које санкционишу запошљавање незаконитих миграната у складу са Директивом 2009/52/ЕЗ о минималним стандардима

за санкције и мере protiv послодаваца који запошљавају држављане трећих држава који незаконито бораве.

Србија такође мора да усвоји закон којим се одобрава боравак незаконитим мигрантима који су вољни да сарађују са надлежним органима, у складу са Директивом Савета 2004/81/ЕЗ о боравишној дозволи која се издаје држављанима трећих земаља који су жртве трговине људима.

Такође, Србија треба да достави релевантно законодавство како би Комисија утврдила ниво усклађености са Директивом 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица у вези с враћањем држављана трећих земаља чији је боравак незаконит (тзв. Директива о враћању).

Србија је изјавила да њене људске ресурсе, инфраструктуру и опрему треба прилагодити како би се суочила са изазовима које намећу незаконите миграције.

Капацитет (144 кревета) Прихватног центра за странце није довољан за миграционе притиске са којима се Србија тренутно сусреће па би требало створити додатне капацитете, имајући у виду и потребе рањивих група. Потребно је успоставити механизам евалуације како би се наставило с проценом капацитета. Потребно је успоставити и аранжмане који ће омогућити повећање капацитета у кратком року, нарочито кад Србија постане чланица ЕУ. Потребно је даље развијати координацију између Комесаријата за избеглице и миграције, Министарства унутрашњих послова и других административних органа, нарочито на локалном нивоу. Србија треба да настави добар тренд у спровођењу споразума о реадмисији са ЕУ и финализује мрежу билатералних споразума са свим суседним земљама и Косовом. Фокус треба ставити на њихово спровођење. Србија нарочито треба да се посвети даљем спровођењу Стратегије и Акционог плана за реинтеграцију враћених лица. Планирана стратегија за супротстављање незаконитим миграцијама треба да садржи механизме евалуације.

Препоруке

У светлу горе наведеног, потребно је да Србија усвоји акциони план који ће се нарочито бавити следећим питањима:

- конципирање мера за усклађивање преосталог дела законодавства у области законитих и незаконитих миграција с правним тековинама ЕУ, укључујући успостављање механизма помоћу којег ће се проверавати спровођење законодавства у овој области;
- уз подршку спољних експерата, спровођење процене административних капацитета, потреба за обуком, опреме и инфраструктуре и реализовање потребних мера (нпр. као део стратегије / акционог плана) како би се обезбедило да Србија буде спремна да исправно спроводи правне тековине ЕУ у области законитих и незаконитих миграција;

- питање потреба у погледу смештаја, са посебним освртом на малолетна лица и друге рањиве групе;
- предлог механизма евалуације за процену смештајних капацитета за незаконите мигранте на сталној основи уз могућност јачања капацитета у кратком року, уколико је то потребно; пажњу је такође потребно посветити пружању одговарајуће обуке за особље овог центра;
- финализација мреже билатералних споразума о реадмисији са суседним земљама; они морају бити усклађени са споразумима о реадмисији које ЕУ има с тим трећим земљама. Требало би остварити сличан аранжман са Косовом.

III.6. Азил

Преостаје да се обезбеди практично спровођење правних тековина ЕУ које се односе на азил. На пример, Србија ће морати да обезбеди ефективан приступ поступку азила, укључујући ефективно евидентирање свих тражилаца азила, независно од чињенице да ли су успели да обезбеде смештај у центру за азил или не. Србија ће такође морати да обезбеди да стална институција решава захтеве за азил у првом степену. Како би се остварила потпуна усклађеност са прописима, стандардима и праксама ЕУ, потребно је уложити значајније напоре у погледу јачања капацитета, међуресурске сарадње и спровођења прописа.

Потребно је да се Србија фокусира на усклађивање са следећим правним актима:

- Уредба (ЕУ) бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту који подноси држављанин треће земље или лице без држављанства у једној од држава чланица (прерађен текст) и Уредба Комисије о спровођењу (ЕУ) бр. 118/2014; Уредба (ЕУ) бр. 603/2013 Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. о успостављању система Eurodac за упоређивање отисака прстију ради ефикасне примене Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту који подноси држављанин треће земље или лице без држављанства у једној од држава чланица и о захтевима за упоређивање с подацима из Eurodac-а од стране органа за спровођење закона држава чланица и Европола за потребе спровођења закона и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1077/2011 о оснивању Европске агенције за оперативно управљање обимним информационим системима у области слободе, безбедности и правде;
- Директива 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификовање држављана трећих земаља или лица без држављанства као корисника међународне заштите, за јединствен статус избеглица или лица која испуњавају услове за супсидијарну заштиту, као и за садржај одобрене заштите;

- Директива 2013/32/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о заједничким поступцима за одобравање и укидање међународне заштите;
- Директива 2001/55/ЕЗ о минималним стандардима за пружање привремене заштите у случају масовног прилива расељених лица и о мерама за унапређење равнотеже у напорима држава чланица приликом прихвата таквих лица и преузимања последица њиховог прихвата;
- Директива 2013/33/ЕУ о утврђивању стандарда за прихват подносилаца захтева за међународну помоћ;
- Директива 2011/51/ЕУ Европског парламента и Савета од 11. маја 2011. о изменама и допунама Директиве Савета 2003/109/ЕЗ ради проширења њене примене на кориснике међународне заштите;
- Релевантне одредбе које се односе на Евростат.

Србија се последњих година суочава са знатним повећањем броја захтева за азил. И поред тога, Србија остаје земља транзита где велика већина подносилаца захтева нестане током поступка. Уз предвиђање да ће Србија постепено постајати земља одредишта, потребни су додатни стални прихватни објекти који имају адекватне услове за смештај и боравак тражилаца азила. То подразумева и излагање у сусрет потребама све већег броја рањивих група (тренутно 10%) међу подносиоцима захтева као и новонастале потребе у погледу писменог и усменог превођења.

Преостаје да се стави у функцију јединствена национална база податка за похрањивање отисака прстију тражилаца азила. Потребни су додатни напори како би се обезбедило да национална база биометријских података буде у потпуности компатибилна са Eurodac-ом (поређење отисака прстију). Постојаће потреба – како се приступаће буде ближило – да се регрутује и обучи особље које ће радити на националној инфраструктури Eurodac система онда када буде успостављен.

Када је реч о институционалним капацитетима Србије, Одсек за азил у Министарству унутрашњих послова требало би да се преточи у сталну и добро опскрбљену канцеларију у складу са Законом о азилу из 2007. године и да поштује процедуралне стандарде садржане у Директиви о поступку азила. Потребно је обезбедити одговарајућу обуку како би се унапредила стручна знања судија у питањима избеглица у оквиру управних судова који поступају као правосудни жалбени орган.

Србија ће морати да се припреми – између осталог и кроз адекватно повећање броја запослених – за ситуацију даљег раста броја захтева за азил након приступања ЕУ.

Препоруке

У светлу горе наведеног, потребно је да Србија усвоји акциони план који ће се нарочито бавити следећим питањима:

- оснивање сталног првостепеног органа, као што је предвиђено Законом о азилу Србије из 2007. године;
- одређивање одговарајућих средстава како за првостепени орган (тренутно Канцеларија за азил) тако и за Комесаријат за избеглице који је одговоран за смештај тражилаца азила, и старање о томе да оба органа поштују процедуралне стандарде Директиве о поступку азила;
- обезбедити на свим нивоима неопходне административне капацитете који ће решавати све већи број захтева за азил, укључујући довољна техничка знања у погледу утврђивања порекла, анализе основа за подношење захтева и писменог и усменог превођења;
- изнајажење одрживог решења како би се обезбедили довољни стални смештајни капацитети на основу јасних и транспарентних критеријума и успостављање механизма за редовно праћење капацитета центара за азил да испуне захтеве у односу на присутне променљиве миграторне токове (резервни план);
- конципирање мера за даље усклађивање законодавства са правним тековинама ЕУ у области азила где је то потребно и успостављање механизма који ће обезбедити исправно спровођење закона, нарочито када се ради о адекватној и благовременој обради захтева за азил и у смислу ефективног приступа поступку азила, тако да се, *између осталог*:
 - изражавање намере да се поднесе захтев за азил третира као захтев за азил;
 - гарантује приступ поступку азила за одбијене тражиоце азила који се не могу вратити у сигурну трећу земљу;
 - имплицитно повлачење / одустајање води ка окончању поступка или одбацавању пре него обустави поступка;
 - поштују рокови, између осталог и путем ефективних правосудних правних лекова;
 - спроведе ревизија концепта сигурне треће земље и његове примене;
 - осмисли план обуке прилагођен запосленима у свим укљученим органима.
- спровођење адекватног поступка интеграције који важи за кориснике различитих облика међународне заштите, укључујући курсеве језика и ефективан приступ тржишту рада;

- уз подршку спољних експерата, спровођење свеобухватне процене административних капацитета, потреба за обуком и инфраструктуре. Посебну пажњу треба посветити:
 - припреми специфичне анализе онога што је потребно даље урадити како би се испунили технички захтеви за сарадњу у контексту Уредбе о Eurodac-у и Уредбе из Даблина;
 - успостављању структура неопходних за сарадњу са Европском канцеларијом за азил и за коришћење Фонда за азил, миграције и интеграције, према потреби, до датума приступања.

III. в. Визна политика

Визна политика Србије није у потпуности усклађена са стандардима ЕУ, укључујући и списак земаља који је сачинила ЕУ чији држављани морају имати визу приликом уласка у ЕУ. Србија дозвољава улазак без виза држављанима земаља којима је потребна виза да би ушли на територију ЕУ.

У погледу безбедности исправа и карактеристика виза, Србија је постигла добар степен усклађености, нарочито са стандардима Међународне организације за цивилно ваздухопловство. Поред тога, обично шест месеци пре приступања, Србија ће добити поверљиве техничке спецификације о јединственом формату путних исправа и виза које ће морати узети у обзир до момента приступања.

У контексту будућег приступања Шенгенској зони, врсте виза које издаје Србија нису у потпуности усклађене с новим Визним кодексом ЕУ. Потребни су даљи напори како би се систем у потпуности учинио компатибилним. На пример, Србија је навела да се подносилац захтева не обавештава о разлозима одбијања издавања визе, што није у складу с правним тековинама ЕУ. Уз то, не постоји могућност улагања жалбе против такве одлуке. Та два елемента, међутим, представљају кључне елементе нове визне политике ЕУ. Пракса издавања виза на граници није у складу са правним тековинама ЕУ, па треба наставити са напорима да се успостави тренд смањења броја виза издатих на граници.

Испуњавање захтева Визног информационог система захтеваће даља техничка прилагођавања.

Србија и даље практикује издавање излазних виза за одређене категорије људи (морепловце). Таква пракса није у складу са постојећим правним тековинама ЕУ и може се доживети као препрека слободном кретању људи. Србија предузима кораке на измени свог законодавства.

Уз неке додатне специјализоване обуке, Србија поседује довољне административне капацитете на централном и регионалном нивоу за спровођење визне политике ЕУ.

Препоруке

У светлу горе наведеног, потребно је да Србија усвоји акциони план који ће се нарочито бавити следећим питањима:

- Припрема Акционог плана за приступање Шенгенској зони (*видети у даљем тексту*) који садржи мере које обезбеђују усклађеност са правним тековинама ЕУ које се односе на визе након приступања ЕУ и – према потреби – касније након приступања Шенгенској зони. Потребан је посебан фокус када је реч о:
 - конципирању мера којима ће се обезбедити усклађеност националног законодавства с Уредбом ЕУ о визама бр. 539/2001 и решити недостаци у смислу административних и техничких капацитета потребних за усклађивање с овом Регулацивом;
 - припреми капацитета за пријем, неколико месеци пре приступања, поверљивих информација о безбедносним карактеристикама путних исправа и формату виза, и њиховој примени у пракси;
 - конципирању мера којима ће се обезбедити усклађеност с Визним кодексом;
 - предузимању одговарајућих мера ради припрема за Визни информациони систем и електронско умрежавање са српским представништвима у иностранству, укључујући обуку конзуларног особља;
 - предлагању мера којима би се додатно ограничио број виза издатих на границама.

Ш. г. Спољне границе и Шенген

Спољне границе

Српско законодавство у области спољних граница урађено је по узору на правне тековине и праксу ЕУ. Међутим, законодавни и административни оквир за управљање спољним границама није у потпуности усклађен са стандардима ЕУ. Приликом измена прописа, Србија треба да узме у обзир значајне трошкове које овакво усклађивање носи са собом. Такође, потребно је унети у српско законодавство одредбе о основним правима и недискриминацији путника. То мора пратити и обука граничне полиције.

Што се тиче оквира политике, Србија мора усвојити нову вишегодишњу стратегију и акциони план засноване на концепту интегрисаног управљања границом који се примењује у ЕУ. Стратегија и акциони план треба да садрже механизме евалуације. Последњих година, између осталог и током дијалога о визној либерализацији, Србија је унапредила техничку опремљеност већине граничних прелаза. Србија је скоро успоставила систем за имиграције и рад са предметима и повећала опрему за оперативни рад на терену (специјалне камере, скенери, уређаји за узимање отисака прстију и уређаји за откривање лица скривених у возилима) на граничним прелазима. Оперативна биометријска решења на границама, као што је постојећи систем за

аутоматско препознавање отисака прстију (AFIS) и систем за идентификацију слике лица (FIIS) такође су унапређени. Међутим, потребно је наставити с опремањем, првенствено мањих граничних прелаза. Србија такође треба да додатно развије анализу ризика везану за способност управљања границама.

Како би побољшала заштиту граница, Србија активно сарађује са готово свим суседним земљама. Србија разматра начине за спречавање нелегалног преласка границе алтернативним путевима, нарочито према Босни и Херцеговини. Потребно је да се Србија постара да такви путеви више не буду приступачни у циљу преласка државне границе (нпр. постављање физичких баријера односно увођење електронског надзора). Треба унапредити међуресорску сарадњу између различитих служби које раде на граници како би се унапредила ефикасност.

Србија ће морати да остане у потпуности посвећена континуираној нормализацији односа са Косовом и спровођењу свих договора који су постигнути у оквиру дијалога, између осталог и сарађујући са ЕУЛЕКС-ом ако је потребно. Ово се нарочито односи на договор о IBM-у. Биће потребно остварити исти ниво контроле на административној линији између Косова и Србије какав постоји са осталим суседима.

Шенгенска правна тековина

Разумљиво је да су припреме у овој области у раној фази, с обзиром на то да ће Србија приступити Шенгенској зони тек када се придружи Европској унији. Истовремено, већ постоје добре техничке основе за даљи рад. Србија треба да усвоји свој национални шенгенски акциони план. Потребно је да започне са израдом планова за стварање националне информационе инфраструктуре која би била компатибилна са Шенгенским информационом системом, укључујући одговарајуће одредбе о заштити података. Припреме за прикључење Шенгенској зони захтевају значајна средства, тако да је неопходно пажљиво и темељно планирање појединачних корака. Шенгенски акциони план би имао значајну улогу у овим напорима.

Препоруке

У светлу горе наведеног, потребно је да Србија усвоји акциони план који ће се нарочито бавити следећим питањима:

- обухватити горе поменути вишегодишњи Акционим планом за приступање Шенгенској зони низ неопходних измена и допуна српског законодавства које су потребне пре приступања ЕУ и Шенгенској зони као и потребна улагања у инфраструктуру и обуку. Посебну пажњу требало би посветити следећем:
 - припрема свеобухватне анализе инфраструктуре и пословних процеса органа надлежних за спровођење закона, правосудних органа и органа који издају дозволе за возила у погледу предложеног приступа и коришћења Шенгенског информационог система (SIS), укључујући слање упита, креирање, ажурирање и брисање упозорења у SIS-у. Ово ће такође обухватити анализу извора информација како за упозорења тако и за допунске информације, да

би се осигурало да Биро SIRENE може обављати своју улогу у размени информација с осталим државама чланицама у сваком тренутку;

- унапређење људских ресурса и обука, нарочито за граничну полицију али и осталу полицију на основу концепта „обука тренера“;
- развој модела анализе ризика – укључујући оснивање централних и регионалних јединица за анализу ризика – на основу европских стандарда, као што је Заједнички интегрисани модел анализе ризика који је развио Фронтекс;
- усвајање вишегодишње Стратегије интегрисаног управљања границом у складу са Концептима ЕУ о интегрисаном управљању границом из 2006., заједно са мерама за унапређење међуресурске сарадње укључујући размену информација на границама кроз заједнички оперативни рад;
- предлагање мера за побољшање заштите спољних граница кроз унапређену оперативну сарадњу са суседним земљама;
- предлог корака за успешно спречавање прекограничног саобраћаја алтернативним путевима;
- конципирање свеобухватног скупа мера за унапређење борбе против корупције на границама које ће се односити на све службе које раде на граници ради хватања у коштац са удруженим проблемима корупције и организованог криминала.

III. д. Правосудна сарадња у грађанским, трговинским и кривичним стварима

Правосудна сарадња у грађанским и трговинским стварима

Србија је потписница већине међународних конвенција у овој области. Србији још увек предстоји да ратификује Хашку конвенцију о надлежности, меродавном праву, признању, извршењу и сарадњи у стварима родитељске одговорности и заштите деце (1996). Прописи Европске уније којима се уређује правосудна сарадња у грађанским и трговинским стварима биће непосредно применљиви у Србији након приступања. На основу датих информација, законодавни оквир Србије није у потпуности усклађен с правним тековинама ЕУ. Србија мора размотрити начине како да прописе ЕУ пренесе у сопствено законодавство пре приступања. Тиме би се осигурало да по приступању Србија има довољно капацитета и искуства да их примени. Ваљано спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018 биће од суштинског значаја за Србију када је реч о изградњи административних капацитета како би била у стању да спроводи правне тековине ЕУ, између осталог и кроз специјализоване обуке (и у погледу страних језика). Неопходно је, такође, унапредити статистику како би се показала ефикасност у решавању захтева из трећих земаља.

Србија ће морати да остане у потпуности посвећена континуираној нормализацији односа са Косовом и спровођењу свих договора који су постигнути у оквиру дијалога, између осталог и сарађујући са ЕУЛЕКС-ом ако је потребно. Ово се нарочито односи на кораке ка правосудној сарадњи у грађанским стварима. Србија ће морати да у потпуности спроводи сарадњу у трговинским и управним стварима са Косовом на основу договора о ИВМ-у. Биће потребно остварити исти ниво правосудне сарадње у грађанским и трговинским стварима са Косовом какав постоји са осталим суседима.

Правосудна сарадња у кривичним стварима

Србија је основне принципе који се тичу правосудне сарадње у кривичним стварима већ обухватила својим законодавством, а земља је приступила и извесном броју међународних конвенција. Међутим, законски оквир није комплетан и није у потпуности усклађен с правним тековинама ЕУ. Србија треба да спроведе Конвенцију о узајамној помоћи у кривичним стварима између држава чланица Европске уније из 2000. године, заједно с пратећим протоколима и да спроведе бар одредбе Конвенције из марта 1995. године о поједностављеном поступку изручења између држава ЕУ, како би пренела Оквирну одлуку 2002/584/ПУП о европском налогу за хапшење и поступку предаје између држава чланица. Српски Закон о међународној правној помоћи ограничава изручење сопствених држављана трећим земљама у кривичним поступцима, осим уколико постоји билатерални споразум који то омогућава. То ће се морати исправити како би се по приступању ЕУ исправно спроводио Европски налог за хапшење.

И Министарство правде и судови су компетентни да поступају по захтевима за узајамну правну помоћ. Административни капацитети тренутно не испуњавају услове Европске уније у погледу правосудне сарадње у кривичним стварима. Потребно је да Србија још више ојача своје административне капацитете за благовремено спровођење захтева за узајамну правну помоћ а касније принципа узајамног признавања. Потребно је да Србија обезбеди даље обуке за судије, тужиоце и запослене у судовима, као и за запослене у Министарству правде, полицији и за друге државне службенике. Такође мора успоставити неопходну инфраструктуру. Поред тога, потребно је да постепено стекне искуство кроз практични рад с партнерима из ЕУ и проактивно користи могућности инструмената који су јој на располагању. У том контексту, судови у Србији непосредно сарађују са судовима других земаља у региону. Сада је потребно да Србија омогући својим судовима да непосредно сарађују с партнерским судовима из ЕУ.

У смислу сарадње са Евроцастом, Србија треба да се постара и испуни услове за закључивање споразума о сарадњи, нарочито у вези са заштитом података о личности. У погледу заједничких истражних тимова (ЗИТ), Србија је потписница Конвенције о полицијској сарадњи у Југоисточној Европи, која у великој мери почива на начелима ЕУ. Стога је потребно више користити наведене тимове са својим партнерима из региона Западног Балкана, а који су такође потписници поменуте Конвенције. ЗИТ су корисно средство за сарадњу са државама чланицама ЕУ према оквирној одлуци Савета 2002/465/ПУП од 13. јуна 2002. год. о заједничким истражним тимовима.

Када је реч о хоризонталној правосудној сарадњи у грађанским, трговинским и кривичним стварима, Србија још увек није чланица правосудних мрежа ЕУ. Комисија је дала препоруку да би се Министарство правде могло корисно припремити за приступање тако што би одговарајући правосудни органи постали чланови у статусу посматрача при Европској мрежи за обуку у правосуђу, Асоцијацији државних већа и Врховних управних судова Европске уније, Мрежи председника Врховних судова и Мрежи генералних тужилаца Врховних судова Европске уније. Комисија скреће пажњу да је Високи савет судства Србије већ посматрач у оквиру Европске мреже савета правосуђа. Поред тога, приликом инкорпорирања законодавства ЕУ у националне прописе, Србији ће добро доћи учешће Министарства правде у Мрежи за законодавну сарадњу између Министарстава правде Европске уније.

Србија треба да остане у потпуности опредељена континуираној нормализацији односа са Косовом и спровођењу свих споразума који су постигнути у оквиру дијалога, укључујући и сарадњу са EULEX по потреби. То се односи нарочито на кораке у правцу правосудне сарадње у кривичним стварима. Србија треба да успостави пуну сарадњу у кривичним стварима са Косовом сагласно споразуму о ИВМ. Са Косовом треба остварити исти ниво правосудне сарадње у кривичним стварима као са другим суседима.

Препоруке

У светлу наведеног, Србија треба да усвоји акциони план у којем ће нарочито обрађивати следећа питања:

Правосудна сарадња у грађанским и трговинским стварима

- Уз подршку спољних експерата, припремити процену утицаја која би требало да резултира јасним распоредом и одговарајућим мерама за транспозицију постојећих правних тековина у српско законодавство или пак њихово непосредно примењивање, имајући на уму административне, буџетске потребе и потребе за обукама. То би такође требало да подразумева следеће:
 - Корак на унапређењу статистике ради праћења ефикасног поступања по међународним захтевима у наведеној области;
 - Свеобухватан програм обуке којим би се службеницима из праксе у судовима и у Министарству правде омогућило да се постепено упознају са правним тековинама ЕУ;
 - Постављање као приоритета непосредне сарадње између српских судова и судова трећих земаља и централизовање на нивоу судова контаката за пријем захтева за међународну правосудну сарадњу.

Правосудна сарадња у кривичним стварима

- Уз подршку спољних експерата, припремити процену утицаја која би требало да резултира јасним распоредом и одговарајућим мерама за транспозицију

постојећих правних тековина у српско законодавство (укључујући и европски налог за хапшење) или пак њихово непосредно примењивање, имајући на уму административне, буџетске потребе и потребе за обукама. То би такође требало да подразумева следеће:

- Корак на унапређењу статистике ради праћења ефикасног поступања по међународним захтевима у наведеној области;
 - Свеобухватан програм обуке којим би се службеницима из праксе у судовима и у Министарству правде омогућило да се постепено упознају са правним тековинама ЕУ;
 - Постављање као приоритета непосредне сарадње између српских судова и судова трећих земаља и, на нивоу судова, централизовање контаката за пријем захтева за међународну правосудну сарадњу.
- Старање о припремама за закључење споразума о сарадњи са Евроцастом, нарочито у погледу заштите података о личности.

III. Ђ. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала

Реч је о приоритетној области за Србију. У децембру 2013.год., Савету је било драго због „намере Комисије да унапреди своје процене и извештавање Савета по питању организованог криминала за сваку земљу Западног Балкана, а полазећи од конкретних доприноса које је припремио Европол“. Европол је спровео мисију у Србији чији су резултати узети у обзир у извештају са скрининга.

Полицијска сарадња

Србија активно учествује у сарадњи регионалних органа за спровођење закона. Такође је успоставила практичну сарадњу са некима од држава чланица ЕУ. Као резултат тога, спроведен је одређени број полицијских операција у сарадњи са органима са држава чланица ЕУ, али и органима других земаља у региону, те са Интерполом и Европолом. Очекивано потврђивање оперативног споразума са Европолом у јануару 2014.год. и упућивање официра за везу у Хаг помоћи ће Србији да даље унапреди ту сарадњу са државама чланицама ЕУ. Србија је позвана такође да закључи радни аранжман са Европским полицијским колецом (CEPOL).

Србија треба да остане потпуно опредељена континуираној нормализацији односа са Косовом и спровођењу свих споразума постигнутих у оквиру дијалога, укључујући сарадњу са EULEX, по потреби. То се нарочито односи на кораке ка пуној полицијској сарадњи. Србија треба да успостави сарадњу по полицијским питањима са Косовом сходно споразуму о ИВМ. Са Косовом треба остварити исти ниво полицијске сарадње као са сваким другим суседом.

Србија је идентификовала главне изазове са којима се суочава у спровођењу правних тековина о полицијској сарадњи. Србија сада треба да ради на даљем усклађивању свог законодавства са релевантним правним тековинама и да се усредсреди на развијање неопходних административних, аналитичких и оперативних капацитета потребних за постепено спровођење Одлуке 2008/615/ПУП о унапређењу прекограничне сарадње,

нарочито у борби против тероризма и прекограничног криминала (Прумска одлука) и Оквирне одлуке 2006/960/ПУП о поједностављењу размене информација и обавештајних података између органа за спровођење закона држава чланица Европске уније (Шведска иницијатива).

Србија треба даље да усклади своје прописе у области кривичних дела везано за возила и у погледу заштите јавних личности. Нарочиту пажњу потребно је усмерити на налажење одрживог решења за решавање проблема хулиганизма и старање о одговарајућем раду јединице за борбу против тероризма и екстремизма. Србија треба да спроводи свој акциони план у том погледу и да се постара да буде у могућности да у пракси спроведе Одлуку 2002/348/ПУП измењену и допуњену Одлуком 2007/412/ПУП у погледу безбедности у вези са фудбалским утакмицама са међународном димензијом.

Борба против организованог криминала

Организовани криминал представља један од већих изазова са којима се Србија суочава. Криминалне групе које потичу из Србије или имају везе са Србијом раде у оквиру и изван граница земље.

Србија је унапредила свој законодавни и административни оквир за борбу против организованог криминала, нарочито током дијалога о визној либерализацији. Међутим, Србија још увек није развила кохерентну и свеобухватну стратешку слику о организованом криминалу у земљи. Важно је да се настави рад на усклађивању законодавства. Релевантно законодавство је потребно доставити Комисији како би се утврдио прецизнији ниво усклађености. Српски органи треба нарочито да се усредсреде на остваривање учинка у истрагама, процесуирању и доношењу осуђујућих пресуда. Стога је потребно додатно ојачати различите службе у полицији као и Тужилаштво за организовани криминал (ТОК) .

Када је реч о оперативним капацитетима, Србија треба да успостави централизован криминалистичко-обавештајни систем и безбедну платформу за комуникацију између органа за спровођење закона. Под условом да су гарантоване заштита података и стандарди људских права, релевантне базе података треба да буду боље повезане. Потребно је додатно унапредити капацитете за статистичку анализу и анализу ризика. Зависност полиције од Безбедносно-информативне агенције у спровођењу одређених специјалних истражних мера у криминалистичким истрагама није у складу са најбољим праксама ЕУ. Све у свему, Србија треба да обезбеди довољне људске и финансијске ресурсе као и да унапреди своје аналитичке капацитете.

Потребно је додатно побољшати учинак у финансијским истрагама. То је важно с обзиром на то да српске организоване криминалне групе често раде ван земље. Треба проширити концепт финансијске истраге тако да не обухвата само заплону и одузимање имовине лица стечене извршењем кривичног дела. Србија треба систематичније да циља на токове новца који пружају потпору криминалним организацијама, пре него на појединце. Србија такође треба да унапреди своје капацитете (спровођење закона и правосуђе) за вођење сложених финансијских истрага паралелно са криминалистичким истрагама. Потребне су даље обуке за ефективну борбу против привредног криминала.

Правни оквир за одузимање имовине треба прегледати и ускладити са новим правним тековинама, нарочито са новом Директивом о замрзавању и одузимању средстава и имовине стечене извршењем кривичних дела у Европској унији. Укупан ниво заплећене имовине стечене извршењем кривичних дела и даље је низак. Србија би требало да успостави или именује Канцеларију за повраћај имовине која ће бити прописно попуњена кадровима који су обучени и имају капацитет да се ангажују на плану међународне сарадње. Могли би се планирати подстицаји за јединице које би биле укључене. Србија треба да настави са својим настојањима на плану унапређења управљања заплећеном имовином. Управљање заплећеном имовином такође треба да буде унапређено и треба размотрити измене којима се омогућава приступ неопходним финансијским информацијама, као што је регистар рачуна централне банке, приступ бази података, поуздан и комплетан регистар некретнина.

Када је реч о борби против прања новца, Србија ће морати да се постара о потпуној усклађености са Одлуком Савета 2000/642/ПУП везано за аранжмане о сарадњи између финансијскообавештајних служби држава чланица у погледу размене информација. Управни и аналитички капацитети ФОС треба да се појачају како би се систематски утврдили сумњиви случајеви. Ниво пријављивања сумњивих трансакција и даље је низак, нарочито изван банкарског сектора, а нарочито у сектору некретнина, мењачница и осигуравајућих кућа. Потребно је увести и пустити у рад ефикасан систем праћења и анализе готовинских трансакција. Правосуђе и службе за спровођење закона треба да буду боље обучени за рад по предметима прања новца (*видети такође поглавље 4- Слободно кретање капитала*).

Осим усклађивања закона, потребне су и специјализоване обуке, боља координација између институција и адекватни буџетски ресурси у сваком сегменту, али нарочито у релативно новим областима које се брзо развијају, као што је високотехнолошки криминал.

Као и у другим областима криминалитета, Србија не припрема никакве стратешке анализе којима би се описала целокупна слика трендова, претњи и развоја догађаја везано за трговину људима. Велика већина откривених случајева третирају се као кривична дела почињена од стране појединачних лица, а не у контексту криминалне организације. Србија је предузела низ корака у превенцији и борби против трговине људима. Нова стратегија и акциони план су у припреми. Они треба да представљају одраз приоритета постављених у Стратегији ЕУ за борбу против трговине људима. Нова стратегија и акциони план треба да садрже механизме за евалуацију. Потребне су даље мере за неговање приступа заснованог на људским правима и унапређење мера за идентификовање и заштиту жртава. Потребни су јаснији организациони аранжмани у оквиру полиције за јединице надлежне за борбу против трговине људима. Потребно је извршити поновну процену позиције националног координатора за борбу против трговине људима у Министарству унутрашњих послова, а у вези са захтевом за промовисањем мултидисциплинарног приступа према овом појавном облику криминала и обавези у оквиру правних тековина ЕУ да се уведе национални извештај за борбу против трговине људима.

Србија припрема нови Закон о оружју и муницији и припремиће нови програм обуке за полицијске службенике о новом закону. Требало би даље да унапреди свој рад на превенцији и борби против нелегалне трговине ватреним оружјем.

Јединица за заштиту сведока треба да буде боље попуњена људством и боље опремљена. У судовима треба ставити на располагање просторије за заштиту и безбедно обављање разговора са заштићеним сведоцима.

Препоруке

У светлу наведеног, Србија треба да усвоји акциони план који ће нарочито бити усмерен на следећа питања:

Полицијска сарадња

- Обезбедити ефикасно спровођење оперативног споразума са Европолем и упућивање официра за везу у Хаг;
- Јачање људских ресурса и оперативних капацитета за спровођење различитих инструмената на плану полицијске сарадње, нарочито Прумског уговора и Шведске иницијативе;
- Спровођење Акционог плана о хулиганизму и учешће у сарадњи по питањима као што су безбедност фудбалских утакмица, кривична дела везано за возила и заштита јавних личности.
- Процена потребе за даљим реформама и рационализацијом структуре полиције/ Министарства унутрашњих послова у циљу унапређивања њихове ефикасности.

Борба против организованог криминала

- Полазећи од методологије Европолеве Процене претње од тешког и организованог криминала (SOCTA), развити стратешку слику организованог криминала у Србији ради израде процене претњи и ризика. Полазећи од тога, развити стратешки план и анализу, а затим и одговарајуће реаговање органа за спровођење закона, укључујући и концепт рада полиције руковођеног обавештајним подацима;
- Припремити се за увођење јединственог централизованог криминалистичко-обавештајног система и безбедне платформе за комуникацију између органа за спровођење закона. Обезбедити бољу повезаност релевантних база података (укључујући и анализу трошкова, административних ресурса, буџета и потреба за обуком), те унапредити процес прикупљања обједињене статистике о кривичним делима;
- Извршити преглед улоге и праксе безбедносних служби у фази криминалистичке истраге у складу са задржавањем података и стандардима људских права;

- Предложити мере за унапређење капацитета полиције, службе специјалног тужилаштва и Управе за спречавање прања новца (ФОС) ради њиховог проактивног ангажовања у истрагама поводом организованог криминала, укључујући и привредни и финансијски криминал, као што је прање новца;
- Потпуно спровођење препорука нове Радне групе за финансијску акцију (РГФА) и јачање капацитета за спровођење сложених финансијских истрага паралелно са криминалистичким истрагама, укључујући и јачање специјализоване јединице Министарства унутрашњих послова и обезбеђивање адекватне обуке;
- Потпуно ускладити правни оквир којим се уређују послови ФОС;
- Постарати се да законодавни и институционални оквир омогући ефективну заплону, одузимање и управљање имовином стеченом извршењем кривичних дела који ће за резултат имати повећање броја заплена и одузимања;
- Усвојити и спровести нову Стратегију и Акциони план за превенцију и борбу против трговине људима (укључујући између осталог и кораке ка даљем усклађивању са правним тековинама, кораке на проактивном утврђивању идентитета и прописној заштити жртава трговине људима, постарати се о увођењу санкција које имају ефекат одвраћања лицима за која се утврди да су крива за трговину људима, урадити распоред и кораке у циљу именовања националног известиоца за борбу против трговине људима у складу са директивом); даље подстицање специјализације у полицији и припремање наменских полицијских мера полазећи од стратешке слике о ситуацији везано за трговину људима у земљи;
- Обезбедити даље специјализоване обуке и унапредити капацитете органа за спровођење закона задужених за борбу против високотехнолошког криминала;
- Одредити наменске тимове експерата за унапређење сарадње са ЕУ и Западним Балканом ради већег протока информација и обавештајних података везано за незакониту трговину ватреним оружјем;
- Предложити мере за јачање ефективне заштите сведока.

Ш. е. Борба против тероризма

Правни оквир Србије само је делимично усклађен са правним тековинама. Потребно је даље радити на усклађивању српског законодавства да би се ускладило првенствено са следећим:

- Оквирном одлуком 2002/475/ЈНАо борби против тероризма измењеном и допуњеном Оквирном одлуком 2008/919/ПУП;
- Одлуком 2005/671ПУП/ о размени информација и сарадњи везано за дела тероризма;

- Директива 2008/114/ЕС о утврђивању и означавању Европске критичне инфраструктуре и о процени потребе да се унапреди њихова заштита.

Потребно је додатно побољшати усклађеност оквира српске политике о борби против тероризма са стратегијама ЕУ и акционим плановима у тој области. Србија је потврдила кључне међународне инструменте и инструменте Савета Европе за борбу против тероризма.

У складу са расположивим информацијама, капацитети у овој области адекватни су у односу на претњу од тероризма у Србији. Истовремено, српске службе за спровођење закона и безбедносне службе треба да наставе са пажљивим праћењем ситуације и треба да допринесу међународној сарадњи у тој области. Србија планира да развије нову стратегију за борбу против тероризма и акциони план за њено спровођење као и нови закон о замрзавању имовине стечене извршењем дела тероризма. Нова стратегија и акциони план треба да садрже евалуационе механизме. И даље су потребни јединствена национална база података, ефикасније процедуре за размену података и ефикаснија организација и оперативна сарадња међу органима.

Препоруке

У светлу наведеног, Србија треба да усвоји акциони план који ће бити усмерен првенствено на решавање следећих питања:

- Усвајање и спровођење нове свеобухватне стратегије и акционог плана за спречавање и борбу против тероризма;
- Припремање мера ради усклађивања националних прописа са правним тековинама у тој области и ажурирање политичког оквира којим би се узео у обзир развој догађаја на плану политике у ЕУ, укључујући и мере за спречавање и решавање радикализације, а у складу са најбољим праксама (нпр. појавни облик тзв. „страних бораца“);
- Обезбедити неопходне административне и оперативне капацитете за спровођење правних тековина ЕУ.

Ш. ж. Сарадња у области дрога

Незаконита трговина опојним дрогама представља озбиљан проблем у Србији, имајући у виду њену позицију на једној од главних рута према (хероин, кокаин и канабис) и из (синтетичке дроге) ЕУ. Паневропски коридор X има важну улогу као транзитна рута за овај незаконити посао и Србија ће такође морати да усмери своје оперативне капацитете на ту руту. Локалне организоване криминалне групе су активне у трговини дрогом, нарочито кокаином, хероином и канабисом. Србија је развила оперативни капацитет за разбијање ланаца трговине дрогом. Да би и даље била на нивоу изазова, потребно је да полиција и царина и даље улажу у савремене истражне технике које представљају потпору за операције руковођене обавештајним радом, а које су усмерене против трговине дрогом. И даље је неопходна регионална и међународна сарадња полиције и царине. Србија би требало временом да оствари солидан учинак у погледу заплена

дрогe и да се постара да имовина стечена извршењем кривичних дела буде систематски одузимана. Треба се постарати о сигурном и безбедном складиштењу заплeњене дроге и прекурсора као и њиховом ефективном уништавању у одговарајућим околностима.

Оквирна српска политика за спречавање и сузбијање дрога треба даље да се развија, нарочито кроз усвајање нове стратегије и акционог плана полазећи од Стратегије ЕУ о дрогама (2013-2020). Нова стратегија треба такође да одражава нове циљеве обновљеног Акционог плана ЕУ- Западни Балкан (2013) о дрогама, уз нагласак на стратешком планирању, законодавству и изградњи институција, смањењу потражње, сарадњи органа за спровођење закона и правосуђа, прању новца и контроли прекурсора. Нова стратегија Србије и њен акциони план треба да садрже механизме евалуације. Коришћење дрога је последњих година у порасту у Србији. Потребан је већи нагласак на превенцији злоупотребе дрога и терапији.

Национална фокална тачка за сарадњу са EMCDDA још увек није у потпуности оперативна и требало би да унапреди своје капацитете да би адекватно прикупљала податке и извештавала.

Препоруке

У светлу наведеног, Србија треба да усвоји акциони план, у којем ће се првенствено решавати следећа питања:

- Усвајање и спровођење Стратегије и Акционог плана за превенцију у области борбе против дрога, а који полазе од Стратегије ЕУ за дроге (2013-2020) као и главних циљева обновљеног Акционог плана ЕУ- Западни Балкан (2013) о дрогама;
- Предлагање мера за унапређење оперативних резултата органа за спровођење закона и правосуђа у борби против трговине и злоупотребе дрога, укључујући и даље унапређивање њихове сарадње, увођење савремених истражних метода и систематску заплeну имовине стечене извршењем кривичних дела;
- Припремање мера за обезбеђивање сигурног и безбедног складиштења заплeњених прекурсора и дроге;
- Даљи развој регионалне и међународне полицијске сарадње;
- Редовно ажурирање списка дрога на основу развоја догађаја на међународном и европском нивоу;
- Опредељивање довољног броја службеника и финансијских средстава за фокалну тачку за сарадњу са EMCDDA, како би се обезбедила активна сарадња са Агенцијом.

III. з. Царинска сарадња

Србија је активна у регионалној и међународној царинској сарадњи, на пример области борбе против нелегалне трговине робом као што су опојне дроге, нафта и цигарете. Када је реч о царинској сарадњи, Србија је тек делимично ускладила ту област са захтевима садржаним у правним тековинама. Србија мора да се постара да Стратегија ИТ за царинску управу (2011 – 2020) садржи све неопходне елементе који јој омогућавају да се припреми за спровођење Одлуке 2009/917/ПУП о примени информационих технологија за потребе царине по приступању. Србија ће по приступању морати да потврди II Напуљску конвенцију и добро се припреми за њену примену (*видети такође Поглавље 29 — Царинска унија*).

Препоруке

У светлу наведеног, Србија треба да усвоји акциони план, који ће се нарочито усмерити на решавање следећих питања:

- Постарати се да Стратегија ИТ за царинску управу (2011 – 2020) садржи све неопходне елементе којима ће се омогућити припрема за спровођење Одлуке 2009/917/ПУП након приступања;
- Проширивање истражних овлашћења царинских службеника и унапређења њихових могућности за сарадњу (тј. путем приступа базама података) са другим агенцијама на граници;
- Сачинити нацрт радног плана за спровођење II Напуљске конвенције након приступања.

III. и. Фалсификовање евра (*видети Поглавље 32– Финансијска контрола*)

Према расположивим информацијама, правни оквир Србије тек је делимично усклађен са правним тековинама. Србија треба даље да усклађује своје прописе да би била у потпуности у складу са Оквирном одлуком 2000/383/ПУП² и Одлуком 2001/887/ПУП. Србија треба да потпише Женевску конвенцију о сузбијању фалсификовања новца, уз поштовање обавезе националне централне канцеларије да саопшти информације Европолу како је предвиђено Одлуком 2001/887/ПУП

Србија треба да изгради административне капацитете за унапређење сарадње са OLAF, Европолом и Европском централном банком ради спречавања фалсификовања евра.

Препоруке

У светлу наведеног, потребно је да Србија усвоји акциони план који ће бити нарочито усмерен на решавање следећих питања:

- Припрема мера за даље усклађивање националног законодавства са правним тековинама ЕУ у тој области, укључујући и Женевску конвенцију;

²Оквирна одлука 2000/383/ЈНА ће ускоро бити замењена Директивом према којој ће се кривичним законом заштитити евро и друге валуте од фалсификовања.

- Предлагање мера за јачање капацитета за унапређење сарадње са ОЛАФ, Европолом и Европском централном банком у овој области.

IV. Закључци и препоруке

У погледу наведеног, нарочито закључака предочених у делу III, Србија и даље испољава одређени низ недостатака у том поглављу. У складу са тачком 43 преговарачког оквира, ово поглавље треба почети обрађивати на почетку преговора како би се оставило што више времена за успостављање неопходног законодавства, институција и солидне евиденције о оствареном учинку у спровођењу пре затварања преговора. Стога Комисија препоручује да се приступни преговори са Србијом по Поглављу 24, Правда, слобода и безбедност отворе онда када се оствари следеће мерило:

Србија усваја један детаљан акциони план или више детаљних акционих планова, који обухвата(-ју) распореде с тим у вези и постављање јасних циљева и временских оквира, те неопходну институционалну поставку укључујући адекватне процене трошкова и одређена финансијска средства, по следећим областима:

- Миграције
- Азил
- Визна политика
- Спољне границе и Шенген
- Правосудна сарадња у грађанским и кривичним стварима
- Полицијска сарадња у борби против организованог криминала
- Борба против тероризма
- Сарадња у области дрога
- Царинска сарадња
- Фалсификовање евра (кривичноправни аспекти).

Поменути акциони план (планови) треба да буде(-у) припремљен(-и) у блиским консултацијама са Комисијом и треба узети у обзир препоруке дате у III делу. Осим тих препорука, треба такође решити и друге утврђене недостатке у земљи. Акциони план (планови) треба да има(-ју) за циљ пуну усклађеност Србије са захтевима садржаним у овом Поглављу. Они ће представљати документе са смерницама за преговоре који ће уследити и Комисија може предложити да Србија достави нов или измењен акциони план (планове) онде где се појаве проблеми током преговора у оквиру овог поглавља.